

по обработке цветных металлов / И. П. Булеев. – Донецк : МЭП АН Украины, 1993. – 225 с.

11. Собственность и хозяйственный механизм в условиях обновления экономики / Под ред. В. С. Мочерного. – Львов : Свит, 1993. – 176 с.

12. Литвиненко А. О. Инструментальне забезпечення механізму управління розвитком матеріально-технічної бази промислового підприємства / А. О. Литвиненко // Бизнес Информ. – 2012. – № 3. – С. 179–183.

13. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой / Под ред. А. П. Градова и Б. И. Кузина. – СПб. : Специальная литература, 1996. – 512 с.

14. Кульман А. Экономические механизмы / А. Кульман. – М. : АО Издательская группа "Прогресс", "Универс", 1993. – 192 с.

15. Москаленко В. П. Финансово-экономический механизм промышленного предприятия / В. П. Москаленко, О. В. Шипунова. – Сумы : Довкілля, 2003. – 176 с.

16. Іоненко К. В. Особливості становлення системи корпоративного управління на фондовому ринку України / К. В. Іоненко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2010. – № 4 (43). – С. 37–42.

17. Агеев А. Б. Создание современной системы корпоративного управления в акционерных обществах: вопросы теории и практики / А. Б. Агеев. – М. : Волтерс Клувер, 2010. – 288 с.

18. Іванов Ю. Б. Інтеграційний розвиток суб'єктів господарювання: теоретичне обґрунтування та організація управління: монографія / Ю. Б. Іванов, А. А. Пилипенко. – Х. : ВД «Інжек», 2012. – 400 с.

19. Мокрушин А. А. Проблемы и перспективы структурной модернизации АПК региона на основе

механизмов корпоративной интеграции / А. А. Мокрушин, К. М. Панеш // Вестник Адыгейского государственного университета. – 2013. – Серия Экономика. – № 3. – С. 72–76.

20. Жукова Е. А. Механизм управления устойчивым развитием корпоративных образований в условиях цикличности / Е. А. Жукова // Вестник Воронежского государственного технического университета. – 2012. – Том 8. – № 1. – С. 144–148.

21. Антонова А. А. Формирование комплексного механизма управления корпоративными образованиями / А. А. Антонова // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. – 2014. – № 4 (53). – С. 27–31.

22. Керашев А. А. Проблемы и перспективы развития межотраслевого обмена в территориальном АПК на основе механизмов корпоративной интеграции / А. А. Керашев, А. А. Мокрушин, В. В. Прохорова // Вестник АГУ. – 2015. – № 4 (170). – С. 173–181.

23. Перминов В. Л. Теоретические подходы к проблеме совершенствования экономического механизма структур корпоративного типа в условиях нестабильности / В. Л. Перминов // ЭТАП : Экономическая теория, анализ, практика. – 2015. – № 6. – С. 80–94.

24. Локтионова Ю. А. Механизм обеспечения экономической безопасности предприятия / Ю. А. Локтионова // Социально-экономические явления и процессы. – 2013. – № 3 (49). – С. 93–99.

25. Гуцалюк О. М. Корпоративні механізми забезпечення економічної безпеки великомасштабних економіко-виробничих систем / О. М. Гуцалюк, В. А. Череватенко // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 6 (192). – С. 60–71.

В. В. Єфременко

канд. наук з держ. упр.

Донбаська національна академія будівництва і архітектури, м. Краматорськ

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БУДІВНИЦТВІ З УРАХУВАННЯМ ПРІОРИТЕТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Питання організації підприємницької діяльності в Україні з урахуванням пріоритетів сталого розвитку на сьогодні є досить актуальним, тому що в цій сфері діяльності є багато проблем, пов'язаних з відкриттям будівельного підприємства, вибором форми підприємницької діяльності, збором документів для організації підприємницької діяльності, механізмами функціонування підприємства, питаннями конкуренції в сфері будівництва та як взагалі вести свою підприємницьку діяльність, щоб вона приносила прибуток. Будівельна галузь є однією з основних галузей народного господарства й її розвиток не може бути не пов'язаний з розвитком підприємницької діяльності.

У господарському комплексі країни «Будівництво» є галуззю матеріального виробництва, в якій створюються основні фонди виробничого і невиробничого призначення. Воно є самостійною галуззю країни і займає третє місце після промисловості і сільського господарства. Будівництво – крупна галузь будь-якої держави, у тому числі й України [9].

Аналіз останніх досліджень. Питаннями організації підприємницької діяльності взагалі та підприємницької діяльності в будівництві займалися чимало науковців у своїх працях, серед них провідними є іноземні науковці: П. Друкер [6], Т. Емерсон, Р. Кантільон, Ф. Котлер, А. Сміт, А. Файоль, Й. Шумпетер та ін.; вітчизняні науковці: Л. Беззубко, К. Богун [1], З. Варналій [2; 3], В. Василенко, Л. Воротіна [4],

О. Гавриленко [5; 9], В. Дорофієнко [9], О. Долгалева [9], О. Карпенко [8] та інші [1-5; 9; 10; 13; 14] тощо.

Метою статті є дослідження питань, пов'язаних з проблемами в організації підприємницької діяльності в будівництві з урахуванням пріоритетів сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємство в сучасних умовах є складним процесом і як явище відображає всю сукупність економічних, соціальних, організаційних, особистих та інших функцій, пов'язаних із організацією підприємцями своєї справи, з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг і отриманням бажаного результату у вигляді прибутку. Безпосередньо поняття підприємництва міститься в ст. 42 Господарського кодексу України, де зазначено, що підприємство – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Більшість практиків і дослідників наголошують на одержанні прибутку, розглядаючи його як кінцеву мету підприємницької діяльності взагалі, і в галузі будівництва в тому числі. Об'єктами підприємницької діяльності в будівництві є виготовлена продукція, виконана робота, у тому числі і будівельно-монтажні роботи, надана послуга і те, що пропонується ринку для придбання, використання і споживання.

Але слід зауважити, що кінцевою метою діяльності підприємництва не повинно бути лише отримання прибутку. Не менш важливими цілями діяльності будівельного підприємництва повинні бути:

1) безперервність відтворювального процесу, пов'язаного з відтворенням попиту і задоволенням по-

стійно мінливих, постійно зростаючих потреб суспільства і держави;

2) накопичення коштів для завоювання нових ринків і розвитку будівельного виробництва;

3) оптимізація попиту споживачів на будівельну продукцію шляхом надання державних дотацій і т.д.

Управлінські аспекти підприємницької діяльності в будівництві з урахуванням пріоритетів сталого розвитку вимагають рішення комплексу таких завдань, як:

1) забезпечення процесу будівельного виробництва необхідними факторами виробництва;

2) пошук джерел фінансування;

3) аналіз виживаємості будівельного підприємства в мінливих умовах конкуренції;

4) задоволення потреб споживачів і клієнтів;

5) збільшення обсягу попиту на будівельну продукцію;

6) контроль якості виконаних будівельно-монтажних робіт працівниками;

7) вибір партнера по бізнесу;

8) підвищення ліквідності діяльності будівельного підприємства;

9) розробка заходів щодо охорони навколишнього середовища тощо.

Підприємницька діяльність у будівництві може здійснюватися шляхом безпосереднього виробництва будь-якої продукції та класифікується по різних ознаках і напрямках (табл. 1) [9; 10].

Діяльність будівельної організації, зокрема підприємництва, пов'язана з факторами та силами, які впливають на її ефективність. Сам процес підприємництва, на якому б рівні він не здійснювався, пов'язаний з підприємницьким середовищем, яке по відношенню до самої організації підрозділяється на зовнішнє та внутрішнє.

Таблиця 1

Класифікація підприємницької діяльності в будівництві

<i>Ознаки класифікації</i>	<i>Характеристики підприємницької діяльності</i>			
1. По сфері діяльності	Промислове будівництво	Цивільне (житлове і соц.-культ.-побутове)	Транспортне і автодорожнє	Сільське тощо
2. По організаційно-правовому статусу	Без створення юридичної особи	Приватне	Колективне (виробничий кооператив)	Товариство з обмеженою відповідальністю
	Мале підприємство	Акціонерне товариство	Господарчі об'єднання	Спільні підприємства
3. За формами власності	Індивідуальна	Приватна	Колективна	Державна
4. По кількості власників	Індивідуальна, приватна	Сімейна	Колективна	Змішана, спільна
5. По масштабах виробництва	Мале підприємство чисельністю до 50 чоловік	Середнє – від 50 до 1000 чоловік	Велике – більш за 1000 чоловік	
6. По географічному рівню	Сільське, районне	Міське, обласне	Регіональне, національне	Закордонне
7. По галузевій ознаці	Металообробна, гірничодобувна	Хімічна, нафтохімічна	Легка, харчова, суднобудівна	Енергетична, транспортна, зв'язок

Зовнішнє підприємницьке середовище включає сили макро- і мікросередовища. До сил мікросередовища будівельної організації відносяться: замовники (інвестори), проектувальники, субпідрядники, постачальники, посередники, клієнтура, конкуренти, кон-

тактні аудиторії. Сили макросередовища включають: демографічну, економічну, політичну, соціальну, правову, екологічну і галузеву спрямованість. Більш детально фактори і сили внутрішнього і зовнішнього підприємницького середовища наведені на рис. 1.

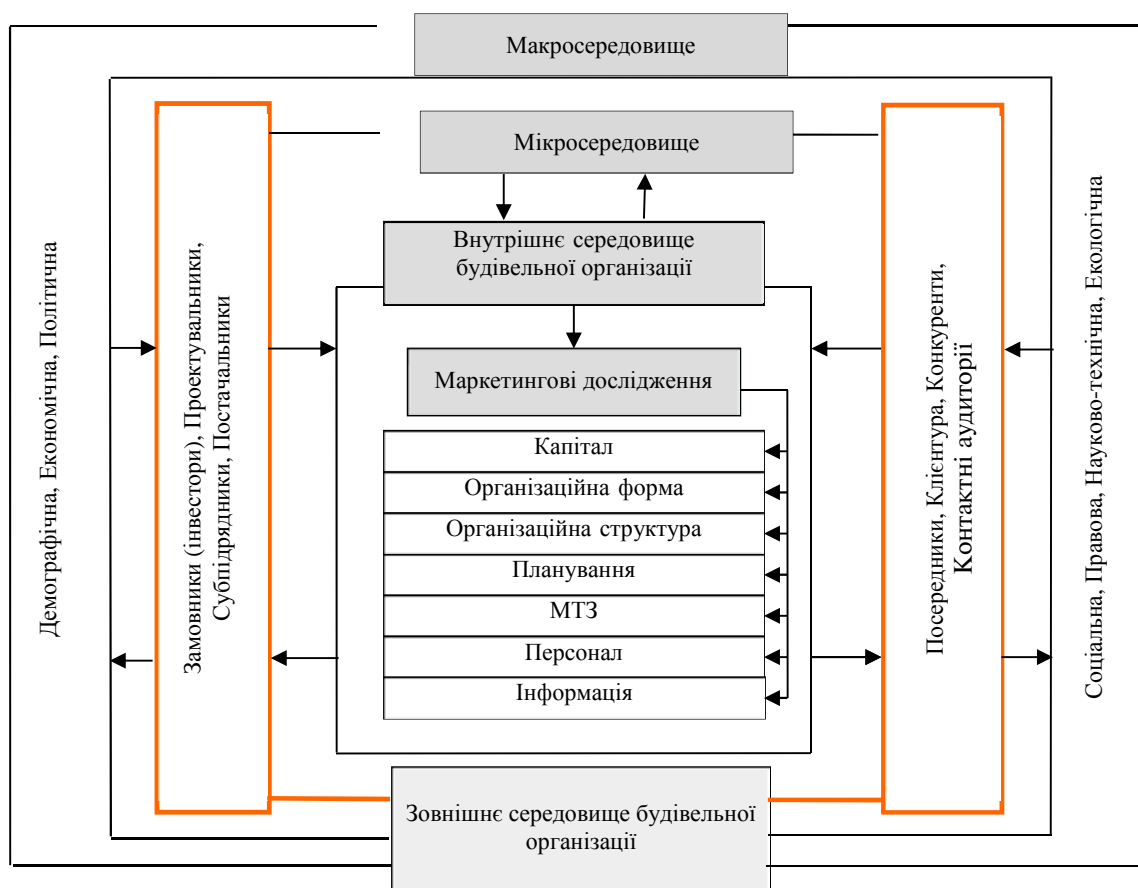

Рис. 1. Підприємницьке середовище будівельної організації

Зупинимось на розгляді контактних аудиторій. До складу мікросередовища будівельної організації входять різні контактні аудиторії, зокрема:

1) контактні аудиторії державних установ (до них відносяться місцеві органи державного нагляду та інспектуючі органи);

2) фінансові круги, які впливають на здатність будівельної організації забезпечити себе капіталом (це банки, інвестиційні компанії, брокерські фірми, фондові біржі, аукціони);

3) різні інформаційні структури, що поширюють новини, статті, інформацію про будівельну продукцію;

4) широка публіка (споживачі). Будівельній організації необхідно постійно стежити за відгуками і ставленням споживачів до будівельної продукції і до своєї діяльності. Завдання підприємця – постійно вивчати поведінку споживача, його потреби і попит на будівельну продукцію, аналізувати його зниження і своєчасно розробляти заходи зі збільшення попиту. Для створення свого іміджу фірма повинна брати участь і в добродійній діяльності суспільства тощо.

На функціонування діяльності будівельної організації впливає широкий перелік макросил, які або відкривають нові можливості, або загрожують підприємству провалом. Ці сили практично не піддаються контролю з боку підприємства. Вони ширшого соціального плану і безпосередньо впливають на мікросередовище підприємницької діяльності. Структура цих сил показана на рис. 2.

До сил підприємницького макросередовища відносяться [9]:

1. Правове середовище – включає закони, постанови та інші нормативні акти підприємницької діяльності підприємств, зокрема будівельних організацій. Вони встановлюють права, обов'язки і гарантії громадянам на заняття підприємницькою діяльністю, захищають їх від протиправних дій державних посадовців і кримінальних структур, регулюють мінімальний рівень соціальної захищеності підприємців і їх найнятих робітників. Судова і виконавча влада захищає підприємця, наприклад, у разі неблагонадійності і несумлінності партнерів. Будівельні організації, як і всі, працюють в юридичних рамках, які регулюють їх поведінку і вирішують конфлікти з погляду суспільного блага.

2. Політичне середовище сильно позначається на підприємницькій діяльності і в першу чергу визначає стабільність економічного, правового і соціального середовища. Воно складається з правових актів, державних установ і організацій, впливових груп громадськості тощо, які впливають на різні організації, зокрема будівельні, і окремих осіб, обмежуючи їх свободу дій у рамках суспільства. Стабільне політичне середовище забезпечує:

- незмінність і спадкоємність податкової політики та інших правил гри для господарюючих суб'єктів;
- конкуренцію;
- підтримку життєво важливих галузей підприємств;
- розвиток інфраструктури;
- вплив профспілок.

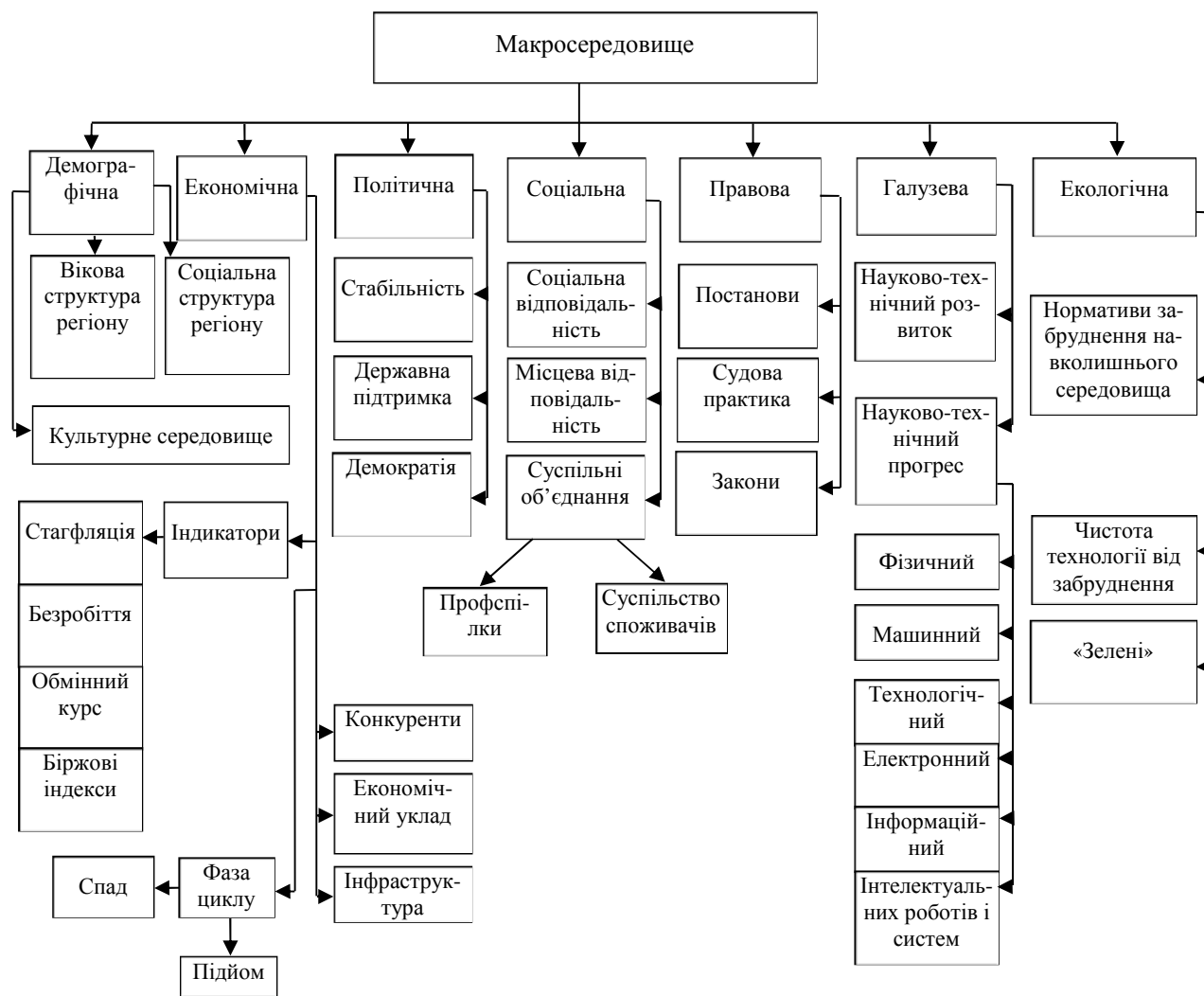

Рис. 2. Макросередовище будівельного підприємства

3. Економічне середовище підприємництва залежить від: зростання національного доходу, зовнішньої торгівлі; змін платіжного балансу і обмінного валютного курсу; розвитку ринку капіталу, ресурсів і робочої сили; інвестиційних тенденцій і інфляційних процесів у країні. Для підприємницької діяльності в умовах сталого розвитку важлива не тільки наявність самих споживачів будівельної продукції, але і рівень доходів підприємств і громадян, поточних цін, доступність кредитів, рівень інвестицій, що вкладаються, та ін.

4. Соціальне середовище підприємництва залежить від постійної соціальної відповідальності держави, що склалася і підтримувалася, місцевих органів, господарських об'єднань, зокрема суспільства і споживачів, профспілок та інших організацій, а також від їх відношення до підприємництва. Від їх відповідальності залежить ставлення підприємця до забезпечення споживачів певним набором послуг, пільг тощо, а також соціальні зобов'язання перед людьми і місцевим суспільством, наприклад у частині розширення створення робочих місць.

5. Технологічне (галузеве) середовище пов'язане з рівнем науково-технічного прогресу і рівнем інноваційної діяльності в будівельній галузі. Вивчення підприємницького середовища і технічного рівня його

розвитку може дати підприємцеві інформацію про рівень розвитку і потенціал ринку, ступінь розвиненості його інфраструктури, а також виявити відношення до впровадження наукових досягнень. Підприємцеві необхідно розбиратися в змінах, що відбуваються в науково-технічному середовищі і з розумінням реагувати на аспекти будь-якої нової ідеї, можлива негативність, яка може обернутися недовірою споживача.

6. Екологічне середовище. Промислова діяльність, без вживання відповідних заходів по захисту навколишнього середовища, негативно позначається на повітряному басейні, водних ресурсах, рослинному і тваринному світі, а також на земельних угіддях.

7. Демографічне середовище є предметом вивчення підприємців, оскільки воно дуже впливає на ринок будівельної продукції, її структуру і динаміку попиту. Демографія – це наука, що вивчає населення з погляду його чисельності, щільності, статті, віку тощо. По різному до придбання будівельної продукції ставляться немолоді і молоді, чоловіки і жінки, одружені і неодружені, ті, які мають дітей і які не мають, і це повинно бути враховане при організації підприємництва на тому або іншому географічному рівні. Важливими є і національні особливості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, здійснення підприємницької діяльності в будівництві на ефективному рівні можливе лише при наявності певної суспільної ситуації, державної допомоги, відповідної нормативної та законодавчої бази, яка стосується галузі «Будівництво», наявності технічної, технологічної, фінансової, наукової допомоги малопотужним та починаючим будівельним підприємствам. Також важливим питанням є можливість створення державою таких умов для підприємця, що дозволить прийняти самостійне, ініціативне підприємницьке рішення, яке з його погляду буде найбільш ефективним, діючим і максимально прибутковим, а також корисним не тільки для себе, свого підприємства, але і для суспільства та держави.

Українська економічна спільнота все глибше усвідомлює, що підприємництво є одним із основних факторів формування й розвитку вільної економіки з ринковим механізмом господарювання, де є місце і державному регулюванню на засадах пізнання та використання законів ринку. Без створення належних правових, економічних, організаційних та соціальних умов для підприємництва Україні не вийти з глибокої економічної кризи. Ось чому необхідно створити фундаментальні методологічні, теоретичні й методичні засади для формування цивілізованого підприємництва, з усіма якісними та кількісними параметрами.

Список використаних джерел

1. Богун К. В. Роль малого підприємництва у розвитку будівельного комплексу [Електронний ресурс] / К. В. Богун, А. М. Каплунова. – 2012. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2011/Economics/9_85641.doc.htm.
2. Варналій З. С. Основи підприємницької діяльності: навч. посібник / З. С. Варналій, В. О. Сизоненко. – К.: Знання України, 2004. – 404 с.
3. Варналій З. С. Конкуренція і підприємництво: монографія / З. С. Варналій. – К.: Знання України, 2015. – 463 с.
4. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: навч. посібник / [Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк, Т. В. Черняк]; ред. Л. І. Вороніна. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 307 с.
5. Гавриленко А. Г. Функции менеджмента в предпринимательской деятельности организаций строительного комплекса / А. Г. Гавриленко, Я. И. Жеребьев // Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – Т. 2. – С. 13-17.
6. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер; пер. з англ. – К.: Україна, 1994.
7. Інтернет-проект сприяння підприємництву [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vlasnasprava.info.
8. Карпенко О. В. Організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки підприємництва в агропромисловому комплексі / О. В. Карпенко // Технологічний аудит та резерви виробництва – 2015. – Т. 1, № 5 (21).
9. Підприємництво в будівництві: монографія / під заг. ред. В. В. Дорофійенка. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2009. – 603 с.
10. Попова Г.Ю. Проблеми відновлення економіки Донбасу в контексті модернізації локальних ринків / Г. Ю. Попова // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – № 3 (49). – С. 25-31.
11. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
12. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
13. Raczkowski K. Economic security of business transactions: management in business / Konrad Raczkowski, Friedrich Schneider. – Oxford: Chartridge Books Oxford, 2013. – 462 p.
14. Hans J. Internationalization of small and medium sized enterprises // Journal of the International Management. – 2008. – № 14. – P. 65-77.

С. А. Жуков

канд. екон. наук

ДВНЗ «Ужгородський національний
університет», м. Ужгород,

М. В. Кобаль

канд. психол. наук

ВНЗ «Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна», м. Хуст

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

Постановка проблеми. Сьогодні більшість економічних інновацій пов'язана із застосуванням інтерактивних методів навчання, які стимулюють і розвива-

ють пізнавальну діяльність сучасних менеджерів. Інтерактивні методи організації навчального процесу, деякою мірою являють собою зміну університетської